

VOJENSTVÍ DOMA A V CIZINĚ

Podplukovník zdravotnictva MUDr. Klement Z r ů n e k:

**Mezinárodní kongres vojenských lékařů a lékárníků ve Varšavě
od 30. května do 5. června 1927.**

Je to jistě anomalie, když vojenské osoby, a to dokonce aktivní, konají mezinárodní sjezdy a zakládají mezinárodní organisace. Porozumíme tomu, přihlídneme-li k historii vývoje sjezdů. Prvé byly konány za světové války lékaři a lékárníky vojsk spojených a sdružených mocností, jejich účelem bylo pověděti si navzájem válečné zkušenosti a debatovati o nich (podobný sjezd vojenských

lékařů centrálních mocností konal se ve Varšavě r. 1917). Ukončením válečných sjezdů měl být kongres roku 1921 v Bruselu, ke kterému byli pozváni též lékaři bývalých neutrálních států. Tam však bylo usneseno, aby se sjezdy, které se staly důležitou pomůckou k studiu a k vybudování vojenského zdravotnictví, konaly i nadále, a to každého druhého roku. Tak došlo ke kongresům r. 1923 v Římě, r. 1925 v Paříži a letos ve Varšavě, kam byli pozváni — následek to Locarna — též lékaři a lékárníci bývalých centrálních mocností (z nichž se však účastnili jen Maďaři a Turci).

Oprávněnost kongresů potvrdil letos ve Varšavě viceministr „Spraw Wojskowych“ generál Konarzewski, když zahajoval kongres řečí asi tohoto obsahu: Neslýchaný dosud pokrok v technice ničení vyžaduje nejučinnějších metod a usilovné práce k ochraně a zachování živého materiálu. K vypracování těchto metod spojuje se zdravotnictvo všech států pod společným praporem Červeného kříže.

Vojenské zdravotnické sjezdy mají již svou tradici, a to jak po stránce pracovní, tak reprezentační. Vědecké části sjezdu byla věnována čtyři dopoledne, v nichž byla projednána thémata: Odsun raněných a nemocných v pohybné válce. Příčinosloví a profylaxe chřipky. Následky poranění lebky. Arsenobenzol a metody k jich vyšetřování. Mimoto se konala závěrečná a organizační schůze, která se usnesla, aby se upustilo od zamýšleného mezinárodního sdružení vojenských lékařů a lékárníků, protože některé vlády nedaly k němu svolení. Bude tedy fungovati jako posud „stálý výbor“ se sídlem v Belgii, který udržuje kontinuitu mezi dvěma sjezdy a připravuje příští sjezd. Mimoto jakožto příloha k časopisu „Archives Médicales Belges“ bude čtvrtletně vydáván „Bulletin international de Médecine et de Pharmacie militaires“, v jehož redakci bude za každý stát jeden dopisující člen „membre-delegué national“ (za Československo pplk. dr. Zrůnek). Podle dalšího usnesení bude místem příštího kongresu Londýn.

K odborné části patřilo též zdravotnické cvičení, prohlídka vojenské zdravotnické školy a vojenských nemocnic. Naši účastníci kongresu prohlíželi si s netajenou závěstí obě varšavské vojenské nemocnice a zvláště vyšší vojenskou zdravotnickou školu, veliký to ústav s internátem, musei, laboratorii a knihovnou o 35.000 svazcích, umístěných ve dvoupatrové budově, bývalém to knížecím zámku, jehož čtyři trakty uzavírají veliký dvůr. Chovanci školy bydlí a stravují se v internátě a chodí do lékařských a lékárnických přednášek na universitě, kde konají též předepsané zkoušky. Ve škole se jim dostává zároveň tělesné výchovy a vyučování ve vojenských předmětech. Studium je jim usnadněno tím, že ve škole jsou zřízeny opakovací kurzy, přednášky a praktická cvičení v laboratorích. Je tedy škola zařízena celkem podle francouzského vzoru. Žáci tvoří prapor o čtyřech rotách, čímž se jim dostává vojenského výcviku „od piky“.

Ve škole jsou též kurzy pro záložní lékaře a pokračovací kurzy pro vojenské lékaře z povolání. Učitelství školy je zároveň poradním orgánem ministerstva; poněvadž jeho laboratoře jsou bohatě vybaveny, není při tom odkázán na studium literatury, nýbrž může pracovati v daných otázkách též technicky.

Nelze ovšem souhlasiti ve všem s popsanou soustavou školy. Uvážíme-li však, jaký obrovský náklad se v Polsku věnuje na získání vojensko-lékařského dorostu a jak malý u nás, pochopíme, že v Polsku nemají nedostatek vojenských lékařů, kdežto u nás nabývá již kritického stupně. Velkou úlohu hraje v té věci jistě též lepší vojensko-sociální postavení polských důstojníků zdravotnictva.

Vůbec se mohli účastníci sjezdu přesvědčiti, že v Polsku rozhodující osoby pochopily, že dobře vybavené zdravotnictví je potřebou armády a že se polskému vojenskému zdravotnictví dostává všeho, čeho potřebuje. Proto také mohla zdravotní správa pozvati do Varšavy mezinárodní kongres, jemuž se měla čím pochlubiti. S kongresem byla spojena zdravotnická výstava. Původně se měla týkati jen vojenského zdravotnického materiálu, byla však rozšířena i na zdra-

vojnictví civilní a průmyslovou výrobu předmětů souvisejících se zdravotnictvím. Tím byla vlastní vojenská výstava zatlačena dopozadí; byla též slabě obeslána, v širší míře účastnili se jí jen Poláci a my. MNO. dostalo se první ceny (diplomu) za polní bakteriologickou laboratoř (podle návrhu pplk. dr. Zrůnka) a za sterilizátor na obvazové látky pro polní zdravotnické ústavy.

Reprezentační část sjezdu ukládá veliké povinnosti zdravotnické službě, vládě a celé veřejnosti státu, v kterém se sjezd koná. Náš delegát na pařížském sjezdu odmítl s díky návrh, aby se letošní sjezd konal v Praze. Poláci však připravili kongresistům okázalé pohoštění, kterým byly překonány všechny dosa-
vední sjezdy. Recepce, divadelních představení, vycházek atd. bylo tolik, že byly až překážkou pracovní části. Maršál Pilsudski byl přítomen zahájení sjezdu a den poté dal účastníkům skvělou recepci. President republiky zahájil výstavu a přijal oficiální delegáty v audienci.

Sjezdu se účastnilo sedm našich lékařů, z nichž dva byli vysláni oficiálně ministerstvem NO. Tento malý počet kontrastoval zejména s počtem rumunských účastníků (29; z toho šest oficiálních delegátů). Francouzů bylo 62, Italů 27, Belgičanů 7 atd. Poláci se netajili svým překvapením nad slabou účastí ze sousedního, a to slovanského státu. Za příčinu nutno považovati malý počet lékařů v naší armádě a malou podporu z veřejných prostředků.

Pplk. dr. Zrůnek.

Kpt. Karel Vaněk:

Odborné vojenské časopisy střední a jižní Ameriky.

Španělský vojenský časopis „Memorial de Infanteria“, roč. XIV., Toledo 1925, přináší seznam vojenských časopisů, vydávaných ve střední a jižní Americe.

Argentina: Revista Militar (= vojenská hlídka). — Boletín del Centro Naval.

Brasílie: A defeza nacional (Národní Obrana). — Revista militar brazi-
leira.

Bolivia: Revista militar.

Colombia: Memorial del Estado Mayor del Ejército de Colombia (Pa-
mátník generálního štábu kolumbijské armády). — Anales de Ingeniería.

Cuba: Boletín del Ejército.

Chile: Memorial del Ejército del Chile (Památník chilské armády). — Re-
vista de Marina (námořní hlídka).

Ecuador: El ejército nacional.

El Salvador: Revista del Circulo militar. — Boletín del Ministerio de
la Guerra.

Guatemala: Revista Militar.

Peru: Revista del Circulo Militar del Perú (Hlídka vojenských kruhů
peruánských).

Mexico: Marte. — Revista del Ejército y de la Marina. — Tohtli.

Uruguay: Revista Militar y Naval. — Alerta! (Pozor!)

RŮZNÉ ZPRÁVY

Spojené státy severoamerické:

Spořivost vlády severoamerické. Tím, že redukovány byly stavy jezdeckých pluků, je výcvik jezdectva velmi zti-
šen. Ve školách pro výcvik záložních důstojníků jezdectva musí každý vojn

pečovati o čtyři koně a jejich výzbroj a konati při tom ve stáji i službu jinou. Tyto školy dodaly v r. 1926 jen 196 zá-
ložních důstojníků. Roční potřeba je však 381 důstojník. K cvičení jezdectva národní gardy se koně najímají. Vláš-

dou povolený paušál je však tak malý, že nelze sehnati dostatek dobrých koní. Mimo to je nedostatek kulometů a mezků pro jejich dopravu.

Závod v vedení malých jednotek jezdectva v r. 1926 ve Spojených státech severoamerických. V letech 1925 a 1926 věnovali nejmenovaný záložní důstojník jezdectva pro 1.000 dolarů na uspořádání soutěže v vedení malých jednotek jezdectva. Chce tím přispěti ke zlepšení výcviku a tělesného vývoje muže a koně, k zvýšení odvahy jezdců a bojové zdatnosti jednotek.

Soutěž organizovala škola jezdectva. V r. 1926 závodilo 6 čet. Každá se skládala ze dvou družstev střelců a jednoho družstva kulometů.

Nejdříve byla zkouška jednotlivců, která se skládala pro důstojníky z jízdy v terénu asi 8 km přes mnohé přirozené překážky a přes 14 umělých překážek, za které účastníci vykonali také střelbu pistolí a útok šavlí ve cvalu, a z běhu v obtížném terénu na dráze dlouhé 3,2 km. Zkouška mužstva byla těžší, podmínky, jež bylo třeba splnit, byly však mírnější.

Po zkouškách jednotlivců konaly se zkoušky ve vedení, jež trvaly 7 dní (od 9. do 15. října 1926). Zkoušenecům dávány různé náměty v terénu na př.: četa je v průzkumné službě na nepřátelském území. Rozhodčí klasifikovali zde obratnost velitelovu, jak se dovedl s četou přizpůsobiti situaci; posuzovali jeho činnost jako velitele vůbec a hlavně jak si vedl při udílení rozkazů. Nikdo nesměl vykládati „Já bych jednal takto...“. Pravidlo znělo: „Jednej!“

Každý den odpoledne o 17. hodině (počínaje 8. říjnem) byl jeden z velitelů vyslán na dvoudenní rozvědku. I při ní rozhodčí z kontrolního místa pozoroval činnost velitelovu. Klasifikoval, jak posuzuje situaci, jak dovede čísti mapu, řídití pochod, a dávatí rozkazy a pod.

Vedle výzvědné činnosti byli velitelé zkoušeni, jak si vedou se svou četou při prohledávání města (Chapman), jak v boji koňmo, a jak si počínají při pozorování ze vzduchu.

Další úlohou bylo vyhledati vhodné místo pro táboření čet. Místa byla veliteli vesměs vhodně volena a letci nebyla objevena. Za úsvitu obeznámil rozhodčí velitele s novou situací, která vyžadovala náhlý odchod z tábora, při čemž klasifikováno rozhodování a chování se velitelů. Poté bylo jim uloženo prohledání města Alidy.

Poslední částí zkoušky byl boj pěšky, který ukázal slabiny výcviku. Ačkoliv terén přímo vyžadoval k manév-

rování a využití krytů, hnali všichni velitelé svá družstva přímo vpřed.

Ke konci byla zkoumána kondice koní. Byla celkem velmi uspokojivá. Shrňme-li, vidíme, že předměty klasifikace byly: 1. výkon jednotlivců při individuální zkoušce; 2. vedení čety, a to: na pochodě, opatření proti vzdušnému pozorování, boj koňmo, prohledání města Chapman a Alidy, táboření, boj pěšky a kondice koní.

Nejvyšší dosažitelný počet bodů byl 100. Vítězná četa docílila 89,27, nejslabší četa 79,31.

Vítězi dostali ceny, a to poddůstojníci a mužstvo v penězích. Seržant dostal 47,50, desátník 40.—, vojin bez hodnosti 30 dolarů.

Kéž by také v čs. jezdectvu umožnil nějaký mecenáš podobnou soutěž! Plk. Kroupa.

Vyučování severoamerické nauce o automobilech. (Podle Army and Navy Journal z 15. ledna 1927.) Podle názoru amerických důstojníků lehkého dělostřelectva je zbytečné, aby v dělostřeleckých školách pro důstojníky lehkého dělostřelectva byla přednášena nauka automobilní a výcvik automobilní, poněvadž tito důstojníci po vyjití ze školy přijdou k bateriím s koňským potahem, které až doposud nemůže žádný traktor nahraditi.

Otázka obrany proti letadlům ve Spojených státech (podle Army and Navy Journal z 29. ledna 1927). Státní podtajemník amerického leteckého úřadu upozorňuje na nutnost existence velkého počtu letadel, schopných hájiti vlastní teritorium proti útoku nepřátelských letadel, aniž při tom přehlídí užitečnost dělostřelectva proti letadlům. Je toho názoru, že silné letectvo je pro obranu země nezbytnou nutností. Podle plánu sestaveného r. 1926 mají míti Spojené státy do 5 let 2.000 letounů, 1.650 důstojníků pilotů, 15.000 mužů, 500 kadetů.

Pobřežní dělostřelectvo. V článku z Coasi Artillery Journal 1927 je nahrazena otázka stabilitnosti či pohyblivosti pobřežního dělostřelectva. Článek rozebírá otázku umístění dělostřelectva stabilně v pevných objektech, zajištění jeho pohyblivosti, která by zároveň zaručovala jeho taktickou pohyblivost. Dospívá k závěru, že je výhodné kombinovati oba systémy. Kn.

Společenská uniforma pro důstojníky. Spojené státy rozhodly se zavést společenskou uniformu pro důstojníky a podle možnosti též pro mužstvo. Nová uniforma bude míti dosavadní střih, avšak stojatý límec a pevné epolety. Barva uniformy bude modrá. Čapka bude opatřena podobně jako u našich četníků barevným pásem podle pří-

služnosti k té neb oné zbraní nebo službě. Opatřit si společenský stejno-
kroj bude po 5 letech povinností každého důstojníka. Kn.

Chemické válečné prostředky. Spojené státy severoamerické informovaly právě Společnost národů o svém názoru, že budou pokračovati v dalším badání o chemických prostředcích, neboť zákazem studia chemických prostředků válečných by byl brzděn vývoj chemického a medikálního vědeckého zkoumání a nebylo by možno, kdyby bylo nutno, přeměnit chemické laboratoře na válečný průmysl. (podle Army and Navy Journal z 19. a 22. března 1927.) Kn.

Německo.

Drägerova plynová maska. Je to maska, které lze užívat nejen v poli, výměř i v průmyslu, který pracuje s látkami škodlivými dechu a zraku. Je z kůže nebo gumové tkaniny, beze švů, jednoho typu a rozměrů, přízvučně působitelných každé osobě. Viditelnost mající dva zorníky se vzduchotěsně uzavřenými silnými skly, snadno vyměnitelnými a přiléhajícími k očím pomocí vrchní masky, takže zorné pole se značně zvětšuje. Další otvor, opatřený maticí, umožňuje přímé užití filtru proti prachu, anebo přišroubování misky, spojené s jiným filtrem, obsahujícím chemické látky, proti plynům; neboť ta se nosí na prsou nebo na páse pod levým ramenem. Nos je stisknut dístky, umístěnými uvnitř gumového obalu. — Chemické látky, obsažené ve filtru, neutralisují; benzol, aceton, ethylen, kyselinu mravenčí, formaldehyd, chloromravenčany, sloučeniny chlóru a síry, karbonylchlorid, kyselinu octovou, ethylalkohol a methylalkohol, chlor, brom, jod, sloučeniny halogenů, plyny, vznikající spalováním látek výbušných, sloučeniny dusíku, amoniak, výpary rtuťové, kyselinu sirovou, anhydrid sírový, fosfor a arsenik. (Rivista di artiglieria e genio, 1927.)

Karabina Mauserova 6mm. Tato sportovní karabina“ náleží mezi zbraně, které německý průmysl dává k dispozici různým vojenským spolkům, aby se vyhnul ustanovením smlouvy versailleské, pokud tato omezuje ruční zbraně pěchoty. Karabina má úplný rážed mauserovy: má stejnou váhu, stejný systém spouště, závěru, hledí atd. Tato zbraň liší se od válečné do-
středem a systémem zásobování náboji. Zbraň, kdyby měla vskutku jen účel sportovní, nebyla by nejlepši, avšak výborně vyhovuje podmínkám vojenských sdružení, t. j. máti zbraň, pokud

možno, podobnou pušce pro válku, schopnou rychle se proměnit ve zbraň válečnou a při tom aby mohla i nadále býti počítána mezi zbraně sportovní. — (Rivista di artiglieria e genio 1927.) Bs.

Škola pro námořní důstojnictvo. Rozpočtová komise „Reichstagu“ škrtila v březnu 1926 úvěr 250.000 marek na zřízení školy pro námořní důstojníky ve Friedrichshafenu. Přes toto rozhodnutí námořní správa školu přece zřídila dnem 1. listopadu. Při debatě o dodatečný rozpočet bylo toto obehití odhaleno a úvěr po druhé zamítnut. Kpt. Chalupský.

Generál Poseck o kopí jezdeckta. Podle Militärwochenblattu z 25. března 1927 rozhodl gen. v. Poseck, aby německé jezdeckto podrželo ve výzbroji kopí, neboť ve válečných taženích v Rusku a Rumunsku se osvědčila a jezdeckto má tolik vozů, že je lze, je-li třeba, na ně naložit. Končí, že výhody kopí převyšují dostatečnou měrou jeho nevýhody. Kn.

Holandsko.

Námořní rozpočet. Rozpočet holandského námořnictva na rok 1927 obsahuje celkem 41 milionů holandských zlatých, t. j. o 3 miliony méně než v minulém roce. Z této částky je jedna čtvrtina určena pro nové konstrukce. Pracovní program obsahuje konečné vyzbrojení podmořských člunů a 4 torpédoborců, vystavění 2 torpédoborců a 1 podmořského člunu. V roce 1930 bude mít holandské válečné loďstvo 10 křižníků, 8 torpédoborců a 12 nových podmořských člunů. (Temps.)

Švédsko.

Nový pancéřový automobil švédského jezdeckta. Ve švédské armádě byl vyzkoušen pancéřový automobil určený k použití jezdecktem. Je konstruován podle zásad cizozemských vozidel a je vyzbrojen jedním kulometem s dotací 1.200 ran. Posádka 4 mužů (pozorování možné periskopem), váha 3½ tuny. Motor 36 HP umožňuje rychlost 60 km za hodinu.

Španělsko.

Válečná škola. Vláda rozhodla o přeměně vysoké válečné školy ve „Školu vyšších vojenských studií“, která bude rozdělena na dvě části: vojenskou a průmyslovou. (R. M. J. 14.)

Letectvo. Podle „Matinu“ prohlásil ministr války ve španělském aeroklubu, že příští rozpočet bude obsahovat úvěr 160.000.000 peset k nakupu 1400 letadel.

Armáda mandžurská zařadila v Tientsinu do služby obrněný vlak. Vlak má 7 vagonů a je vyzbrojen 75 mm kanonem s úhlem postřelu 27° a kanonem 47 s úhlem postřelu 36°. Lokomotiva, právě tak jako vagony, je chráněna pancířem a její vzhled není nijak nápadný proti ostatním vozům. Celý vlak jest opatřen kamuflovací nátěrem (podle Coast Artillerie Journal 1927).

Kn.

Relativní zkušenosti učiněné s jedovatými plyny. V prosinci 1926 byly vyzkoušeny v ženíjní škole japonské nedaleko Tokia jedovaté plyny, a to jak ve smyslu ofensivním, tak defenzivním. Ženíjní škola byla volena pravděpodobně proto, že je vybavena značným materiálem meteorologickým.

Výsledky nebyly však uveřejněny.

Kn.

Z NAŠICH REVUÍ

Vojensko-technické zprávy.

Ročník IV. (1927), č. 9.

Úvodní článek je o polním opevnění u Zborova od škpt. Mlčocha. Obrannému plánu u Zborova věnovala rak. armáda značnou péči, neboť chránil dvě hlavní komunikace: dráhu a silnici na Lvov.

O obranné posici u Zborova pracovalo rakouské vojsko již od roku 1915. Hlavní posice měla důkladně vybudované zákopy polních stráží a mimo to další tři zákopy. V prvním zákopu byla vlastní osádka, v druhém a v třetím zálohy. Nejdůležitějším byla Mogila (kota 394) s výběžkem, t. zv. českým nosem, dále kota 392 a 385. Četná kulometná hnízda s betonovými kryty tvořila páteř obranné linie, opatřené střeleckými zákopy, hlubokými 2–3 m. Drátěné překážky, minová pole a vlčí jámy zesilovaly opevnění. O tom, jak se cítilo rakouské vojsko bezpečným v těchto zákopech, svědčil hrdý nápis: Kdo dojde těchto zákopů, stane se pánem Rakouska. A nápis neklamal!

Plk. Berger, velitel žen. učiliště, dokončuje svou zevrubnou recenzi o knize gen. v. v. Míška „Boj o řeku“. Rozvádí jednotlivé kapitoly knihy a podává k názoru gen. v. v. Míška své názory i přirovnává je s našimi předpisy. Recenze je cenným vodítkem pro všechny ty, kteří knihu gen. v. v. Míška, jednoho z nejpopulárnějších odborníků vodní služby, chtějí studovati. Kniha není jen napsána pro důstojníky žen. vojska, ale ježto uvádí příklady přechodů přes řeku ze světové války a neopomíjí poukazovati na součinnost všech zbraní, je instruktivní pro všechny důstojníky.

Ukazuje zejména, jak nutná je těsná spolupráce všech zbraní a služeb při násilných přechodech.

Škpt. Pokorný dokončuje svou stať z předešlého čísla o zvukoměrických přístrojích a o jejich vývoji. Ne-

přímá dělostřelecká střelba zevšeobecněla v rusko-japonské válce. U Port Arturu bylo po prvé použito systému zvukoměrického. Zvukoměřictvím se stanoví vzdálenost ukrytých baterií, neboť se jím zjistí časové rozdíly, kdy dosáhne zvuková vlna odstřelu několika naslouchajících stanic, jež jsou v terénu podle určitého systému rozloženy. Velkou pozornost zvukoměřictví věnovala armáda francouzská i rakouská, kdežto armáda německá teprve až od roku 1917. — Škpt. Pokorný popisuje jednotlivé zvukoměrické přístroje, a to francouzský, TM16, náš zvukoměrný přístroj (fonometr) a anglický přístroj, o nichž však podrobněji se zmiňovati nelze.

Dále se pojednává krátce o zvukoměřictví v italské armádě, jež spoléhá na poslech pozorovatele (metoda subjektivní), tudíž zůstává co do přesnosti za stroji jiných armád. U nás rovněž pracuje zvukoměrná četa metodou subjektivní tříhodinkovou. Náš fonometr vz. 26 je konstrukce někdejšího asistenta fysik. ústavu Karlovy university dr. Šafránka a předčí v mnohém přístroje cizozemské.

Kpt. inž. dr. Seifert popisuje pískovou zkoušku ke klasifikaci rozbušek. Drtivost rozbušky touto nepřímou metodou se zkouší tím způsobem, že se rozbuška nechá detonovati v písku určité velikosti zrna. Drcením pisku se získá zrno menší velikosti, jehož velikost a váha se určuje tříděním slohou síť. Autor v tabulce udává výsledky 25 ženijních rozbušek fulminátových a 25 žen. rozbušek tritolových vz. 25 v písku adersbašském a poukazuje na některé nedostatky této zkoušky.

Hlídkové stati obsahují článek kpt. Hons nejmana o automobilních kompresorech, jimiž se výbušná směs přivádí pod tlakem do válců motoru. Spálením většího množství hořlaviny v každém válci uvolní se větší množství tepla a tím se zvýší výkon mo-